

Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu ja talousyksikkö

10.11.2021

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Rajavartiolaitoksen ulkovartiolaivojen korvaushankinta

1. Hankinnan valmistelu

Rajavartiolaitoksen ulkovartiolaivojen hankintaa on valmisteltu jo useita vuosia. Valmistelussa ja hinta-arvioiden laatimisessa on hyödynnetty ulkopuolista riippumatonta asiantuntija-apua. Asiantuntijatyötä on ostettu Rajavartiolaitoksen ulkopuolelta aluskonseptin teknisen erittelyn laatimiseen useilta eri yrityksiltä (mm. Wärtsilä, Danfoss, VTT, Elomatic ja ABB), konsultointia vaativaan tekniseen tarjouspyyntöjen ja sopimusten valmisteluun sekä oikeudelliseen avustukseen hankintasopimuksen laadintaan.

Rajavartiolaitos aloitti kahden ulkovartiolaivan korvaushankinnan esisuunnittelun vuonna 2019. Hankinnan valmistelu käynnistettiin valtion vuoden 2020 IV LTA:ssa myönnetyllä 5 milj. euron suunnittelumäärärahalla. Hinta-arvio hankinnalle laadittiin niin sanotun normaalin markkinatilanteen ja kustannustason nousun mukaisesti. Siinä yhteydessä ei pystytty ennustamaan erityisesti vuoden 2021 aikana tapahtunutta huomattavaa raaka-aineiden ja laivakomponenttien kustannustason nousua.

Rajavartiolaitos on käyttänyt myös sopimusneuvotteluissa apuna ulkopuolista riippumatonta asianajotoimistoa. Rajavartiolaitoksen ja Meyer Turun välisessä aiesopimuksessa on sovittu, että telakka osoittaa läpinäkyvästi hinnoittelun ja että telakan kate voi olla maksimissaan 3%. Edelleen on sovittu, että telakan laskelman arvioi kolmas osapuoli. Menettely on poikkeuksellinen tämän tyyppisissä hankinnoissa.

Rajavartiolaitoksen ulkopuolisen asiantuntija-avun kustannuksiksi koko hankkeessa on arvioitu noin 1,0 milj. euroa. Tällä saavutettava taloudellinen hyöty valtiolle on moninkertainen.

2. Syyt hinnan nousuun

Hinnan merkittävästi arvioitua suurempi nousu johtuu ennen kaikkea pandemian aiheuttamasta raaka-aineiden ja laivakomponenttien markkinahintojen noususta sekä telakoiden ja alihankkijoiden riskivaroista markkinatilanteesta. Esimerkkinä kustannustason noususta voidaan mainita laivateräksen 100 % hinnannousu alkuvuodesta 2020 kesään 2021.

Hintaa nostavat myös uudet ja kehittyvät energiatehokkaat ja ympäristöystävälliset teknologiat sekä kybersuoja. Tavoitteena on parantaa ulkovartiolaiva Turvaan verrattuna uusien laivojen energiatehokkuutta ja laskea hiilidioksidipäästöjä sekä pienentää laivojen elinkaarikuluja. Näitä tavoitteita ei nyt esitetyllä tilausvaltuudella tulla täysin saavuttamaan. Kybersuojalla pyritään estämään tilanne, jossa ulkopuolinen taho pystyisi vaikuttamaan alusten käyttöön sekä niiden tieto- ja valvontajärjestelmiin. Tämä edellyttää muun muassa kaikkien järjestelmien säännöllistä päivitysmahdollisuutta laivan elinkaaren aikana.

Lisäksi talousarviomäärärahan tarvetta nostaa öljysuojarahaston poistuminen rahoitusinstrumenttina ulkovartiolaivojen öljyntorjuntakaluston hankinnoissa. Öljysuojarahasto on rahoittanut aikaisemmissa hankinnoissa öljyntorjuntaan tarvittavan kaluston ja välineet. Öljyntorjuntakyky ja siihen tarvittavat laitteistot ovat huomattava kustannuserä laivojen hankintahinnassa.